



# รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2070

เรื่อง สถานีรถไฟกรุงเทพ  
ผู้เรียบเรียง นายเปรม ถาวรประภาสวัสดี วิทยากรปฏิบัติการ  
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ  
ออกอากาศ กันยายน 2563

สถานีรถไฟกรุงเทพหรือหัวลำโพงที่ประชาชนรู้จัก เป็นสถานีรถไฟหลักของประเทศไทย เริ่มก่อสร้างใน พ.ศ. 2453 ซึ่งตรงกับช่วงปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 สถานีรถไฟกรุงเทพได้ดำเนินการก่อสร้างจนสำเร็จในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพิธีเปิดปฐมัญญาณไฟฟ้า เพื่อให้รถไฟขบวนแรกวิ่งเข้าสู่สถานีรถไฟกรุงเทพเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2459

มาริโอ ตามานโญ สถาปนิกชาวอิตาลีเป็นผู้ออกแบบสถานีรถไฟกรุงเทพ สถาปนิกผู้นี้นอกจากจะออกแบบ สถานีรถไฟกรุงเทพแล้วยังได้ออกแบบพระที่นั่งอนันตสมาคม วังปารุสกวัน และสถานีรถไฟจิตรลดาอีกด้วย สถานีรถไฟกรุงเทพมีพื้นที่ประมาณ 120 ไร่ ตั้งอยู่ในแขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีรูปแบบ สถาปัตยกรรมเป็นโดมรูปแบบอิตาเลียนผสมกับศิลปะยุคสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา อาคารโถงสถานีสร้างเป็นหลังคา โค้งกว้างแบบทรงกระบอกผ่าซีกตามแบบฉบับสถานีรถไฟในยุโรป มีลักษณะคล้ายคลึงกับสถานีรถไฟแฟรงก์เฟิร์ต ประเทศเยอรมนี ด้านหน้าเป็นอาคารแบบนีโอคลาสสิกมีหอคอยสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ปลายปีกทั้งสองด้าน มีจุดเด่นคือ กระจกสีที่มีความสวยงามและกลมกลืนประดับอยู่ตามช่องระบายอากาศทั้งด้านหน้าและด้านหลัง นอกจากนี้ ยังมีจุดเด่นคือ นาฬิกาบอกเวลาที่มีอายุเก่าแก่เท่ากับอาคารสถานีรถไฟกรุงเทพ ซึ่งติดตั้งอยู่กึ่งกลางยอดโดม มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 160 เซนติเมตร ควบคุมด้วยไฟฟ้าระบบ ดี.ซี. จากห้องชุมสายโทรศัพท์กรุงเทพ เป็นนาฬิกา บอกเวลาแก่ผู้ใช้บริการที่สถานีรถไฟกรุงเทพและผู้สัญจรผ่านไปมาบริเวณสถานี

กิจการรถไฟได้พัฒนาเจริญก้าวหน้ามาอย่างต่อเนื่อง กรมรถไฟเห็นว่าสถานีรถไฟกรุงเทพควรมี โรงแรมชั้นหนึ่งให้บริการภายในสถานีรถไฟด้วย จึงได้ดำเนินการสร้างโรงแรมภายในสถานีรถไฟกรุงเทพ และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดโรงแรมเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2470 โรงแรมนี้ชื่อว่า “ไฮเต็ลราชธานี” มีห้องพักจำนวน 10 ห้อง มีความทันสมัยมาก ในขณะนั้น ประกอบด้วยระเบียงทางเดิน ห้องอาบน้ำที่มีทั้งน้ำร้อนและน้ำเย็น เครื่องใช้ไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวก กิจการไฮเต็ลราชธานีได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ต่อมาภายหลังได้ยุติกิจการโรงแรมเมื่อ พ.ศ. 2512 แต่ยังคงเหลือร่องรอยที่มีความสวยงามให้เห็นอยู่คือโถงบันไดกลางโรงแรมและเสาหินอ่อนสลักหัวเสา

เป็นตัวอักษร RSR ส่วนห้องพักและระเบียงทางเดินได้ปรับเปลี่ยนเป็นที่ทำการส่วนหนึ่งของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ตั้งแต่สถานีรถไฟกรุงเทพได้เปิดใช้งานจนมาถึงปัจจุบันนับเป็นเวลากว่า 104 ปีมาแล้ว สถานีรถไฟกรุงเทพได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละวันจะมีจำนวนขบวนรถไฟเข้าออกในสถานีตลอดตั้งแต่ตอนเช้าจนถึงตอนกลางคืนมากกว่า 100 ขบวน ทั้งรถไฟทางไกลปลายทางเชียงใหม่ หนองคาย อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช ตรัง กันตัง หาดใหญ่ สุโขทัย-ลก และรถไฟชานเมืองในระยะทางใกล้ ๆ สถานีรถไฟกรุงเทพจึงเป็นสัญลักษณ์ในการเดินทางด้วยรถไฟอย่างแท้จริง นอกจากนี้ สถานีรถไฟกรุงเทพยังเป็นสถานีที่เชื่อมต่อกับสถานี MRT หัวลำโพงในเส้นทางของรถไฟฟ้ามหานครสายสีน้ำเงิน และด้านหน้าสถานีรถไฟกรุงเทพยังมีพิพิธภัณฑ์รถไฟไทยเป็นที่จัดแสดงอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจการรถไฟในอดีตรวมถึงยังมีของที่ระลึกจัดจำหน่ายอีกด้วย

แม้ว่าสถานีรถไฟกรุงเทพจะมีพื้นที่ขนาดใหญ่แต่ก็ไม่สามารถรองรับผู้โดยสารที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันได้ อีกทั้งด้วยจำนวนขบวนรถไฟเข้าออกในสถานีมีปริมาณมากขึ้นส่งผลกระทบต่อจราจรทางบกและทางราง การรถไฟแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินโครงการที่จะย้ายสถานีรถไฟหลักของประเทศไทยไปอยู่บริเวณบางซื่อและพัฒนาให้เป็นสถานีรถไฟหลักแห่งใหม่ของประเทศไทย ซึ่งเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟครั้งใหญ่ สถานีแห่งใหม่มีชื่อว่า “สถานีกลางบางซื่อ” เป็นสถานีรถไฟที่รวมรถไฟทางไกล รถไฟฟ้ามหานคร รถไฟฟ้ามอเตอร์ และรถไฟความเร็วสูงเข้าด้วยกัน เมื่อการก่อสร้างสถานีกลางบางซื่อดำเนินการก่อสร้างจนสำเร็จแล้ว สถานีรถไฟกรุงเทพจะถูกลดบทบาทลงจากเดิม มีขบวนรถไฟเข้าสู่สถานีน้อยลงและมีการพัฒนาพื้นที่บางส่วนเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับรถไฟต่อไป

---

### บรรณานุกรม

การรถไฟแห่งประเทศไทย. (2560). 120 ความทรงจำ. วารสารรถไฟสัมพันธ์, (2), 18-24.

\_\_\_\_\_. (2562). ก-ฮ เรื่องน่ารู้ 122 ปี การรถไฟฯ. วารสารรถไฟสัมพันธ์, (3), 31-34.

วันวิเศษ เนียมปาน. (24 มิถุนายน 2560). **ณ ที่นี้ ไม่ได้ชื่อหัวลำโพง**. สืบค้น 3 สิงหาคม 2563 จาก

<https://readthecloud.co/rail-1>